

1 וְרַבִּי יוֹסִי אָסֵר, שְׁסַנְדֵּל שֶׁל עֵץ אֵינוֹ נַחֲשָׁב מִנְעֵל, וּמִשָּׂא הוּא. וְאִם
2 יֵשׁ לוֹ בֵּית קִיבּוּל בְּתִיתָן – וְאִם מִלְּבַד הַמָּקוֹם לְהַנַּחַת רֹאשׁ שׁוֹקוֹ,
3 נַחֲקָב בָּקָב גַּם מָקוֹם לְהַנִּיחַ בּוֹ בַּגִּדִּים רַכִּים וּמוֹכִים לְהַנִּיחַ רֹאשׁ שׁוֹקוֹ
4 עֲלֵיהֶם שֶׁלָּא יִכָּאֵב לוֹ, הִרִי הֶקֶב טָמֵא – מִקְּבֵל טוֹמָא.
5 קִיטַע בִּשְׁתֵּי רִגְלָיו, שֶׁהוּא מֵהַלֵּךְ עַל שׁוֹקָיו וּבִרְכָיו, סְמוּכוֹת שְׁלֹו –
6 הַעוּרוֹת שֶׁהוּא נוֹתֵן תַּחַת שׁוֹקָיו וְנִסְמָךְ עֲלֵיהֶם, טָמֵאִין טוֹמָא מִדֶּרֶךְ
7 אִם הוּא זֶב, וְיִזְאַן בְּהֵן בְּשִׁפְתָּ מִשּׁוֹם שֶׁתִּכְשִׁיט שְׁלֹו הֵם, וְנִכְנָסִין
8 בְּהֵן בְּעוֹרָה, שְׁאִינָן נַחֲשָׁבִים מִנְעֵל.
9 קִיטַע בִּשְׁתֵּי רִגְלָיו שְׁנֵתִיבְשׁוּ וְהִתְכוּצּוּ גִידֵי שׁוֹקָיו, שְׁאִפִּילוֹ עַל בִּרְכָיו
10 אֵינוֹ יָכוֹל לְהֵלֵךְ, עוֹשִׂים לוֹ כִּסָּא נִמְוָךְ וְיוֹשֵׁב עָלָיו, וְקוֹשְׁרִים אֵלָיו אֶת
11 הַכִּסָּא, וּבִשְׂרֻצָּה לִילָךְ נִסְמָךְ עַל יָדָיו בִּסְפָסְלִים קִטְנִים וְנִדְחָה לִפְנֵי,
12 וְחֹזֵר וְנָח עַל אַחֲרָיו. וְעוֹשִׂים לְרֹאשִׁי רִגְלָיו אוֹ שׁוֹקָיו הַתְלוּיִים בְּאוֹרִי,
13 סְמוּכוֹת מֵעוֹר אוֹ מֵעֵץ, וּבִשְׂרֻצָּה עוֹקֵר עֲצָמוֹ מִלְּבַד מֵה שֶׁהוּא נִשְׁעַן
14 עַל יָדָיו, הוּא נִשְׁעַן אָף עַל סְמוּכוֹת אֵלּוֹ מֵעַט, הַבֶּסָּא וְסְמוּכוֹת שְׁלֹו
15 טָמֵאִין מִדֶּרֶךְ, וְאִין יִזְאַן בְּהֵן בְּשִׁפְתָּ, שִׁכִּיּוֹן שִׁשְׁוִקֵי תְלוּיִים הֵם
16 וְאֵינֶם מוֹנִיחִים עַל הַקִּרְקַע, אִפְשָׁר שִׁיפִּלוּ הַסְמוּכוֹת מֵעַל רִגְלָיו וְיָבֵא
17 לְטַלְטֵל בִּרְשׁוֹת הָרַבִּים, וְאִין נִכְנָסִין בְּהֵן בְּעוֹרָה כִּיּוֹן שֶׁמִּנְעֵל הֵם.
18 לְקִיטָטִין – כִּמְיִן פֶּרָצוֹף מִשׁוֹנָה שְׁנוֹתִים עַל הַפְּנִים לְהַפְחִיד
19 הַתִּינוּקוֹת, מְהוֹרִין מִלְּקַבֵּל טוֹמָא, וְאִין יִזְאַן בְּהֵן בִּשְׁתֵּי.

גמרא

20 הגמרא דנה כיצד יש לגרוס במשנה: אָמַר לִיה רָבָא לְרַב נַחֲמָן, הִיכִי
21 תֵּנִי – אֵיךְ נִאמְרָה הַמִּשְׁנָה, 'הַקִּיטַע יוֹצֵא בָּקָב שֶׁל דַּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר
22 וְרַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר' אוֹ לְהִיפֵךְ 'אֵין הַקִּיטַע וְכוּ' דַּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסִי
23 מֵתִיר. אָמַר לִיה, לֹא דִיעָנָא – אֵינִי יוֹדֵעַ. עוֹד שָׁאֵל רַבָּא אֶת רַב
24 נַחֲמָן, הִלִּכְתָּא מֵאִי – מֵהִי הֵחֵלְכָה בְּנִידוֹן זֶה. אָמַר לִיה רַב נַחֲמָן, לֹא
25 דִיעָנָא.

26 הגמרא מביאה דברי אמוראים נוספים בשאלה זו: אִיתְמַר, אָמַר
27 שְׁמוּאֵל, גִּירְסַת הַמִּשְׁנָה הִיא אֵין הַקִּיטַע וְכוּ' וְרַבִּי יוֹסִי מֵתִיר. וְכֵן
28 אָמַר רַב הוֹנָא שְׁגִירְסַת הַמִּשְׁנָה הִיא אֵין הַקִּיטַע. אָמַר רַב יוֹסֵף,
29 הַזֹּאֵל וְאָמַר שְׁמוּאֵל שֶׁהִגִּירְסָא הַנִּכְוָנָה הִיא אֵין הַקִּיטַע, וְכֵן אָמַר
30 רַב הוֹנָא שְׁגִירְסִים אֵין הַקִּיטַע, אֲנִי נִמֵּי נִתְּנִי – אָף אֲנַחְנוּ נִשְׁנָה אֵין
31 הַקִּיטַע. תִּמְהָה הַגְּמָרָה עַל דַּבְרֵיהֶם: מִתְקִיף לֵה רָבָא בְּרִי שִׁירָא, לֹא
32 שְׁמִיעַ לְהוּ הָא – וְכִי לֹא שָׁמְעוּ אִמּוּרָאִים אֵלּוֹ דַּבְּרֵי זֶה, דְּמִתְּנִי לִיה –
33 שִׁנָּה לוֹ רַב חֵנָן בְּרַב רָבָא לְחִיָּא בְּרִי וְכוּ' רַב קָמִיָּה דְרַב – לִפְנֵי רַב,
34 בְּקִיטוֹנָא דְּבִי רַב – בַּחֲדָר הַקֶּטֶן שֶׁל בֵּית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל רַב, 'אֵין הַקִּיטַע
35 יוֹצֵא בָּקָב שְׁלֹו דַּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וְרַבִּי יוֹסִי מֵתִיר, וּמִתְּנִי לִיה רַב
36 אִיפִיךְ – וְעָשָׂה לוֹ רַב סִימָן שֶׁצָּרִיךְ הוּא לְהַפּוֹךְ וּלְשַׁנוֹת 'הַקִּיטַע יוֹצֵא
37 וְכוּ' וְרַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר. אָמַר רַב נַחֲמָן בְּרִי יִצְחָק, וְסִימָנָא – סִימָן לְדַבְּרֵי
38 לְכוֹכֵר מִזֵּי הִגִּירְסָא הַנִּכְוָנָה, סָמָךְ סָמָךְ, שִׁכְשְׁגוּרִים רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר
39 שְׁתֵּי הַתִּיבוֹת יֵשׁ בָּהֶן אוֹת 'סמך'.

40 הגמרא מביאה שלבסוף כולם קיבלו גירסא זו: וְאֵף שְׁמוּאֵל דְּהָרַר בֵּית
41 – חוֹר בּוֹ, וְגֵרֶס כְּדַבְרֵי רַב, וּמִבְּאֵרַת הַגְּמָרָה מֵנִיין לָנוּ שֶׁשְׁמוּאֵל חוֹר
42 בּוֹ: דְּתֵּנִי לְגַבִּי חֲלִיצָה (יבמות קא), חֲלִיצָה בְּסַנְדֵּל שְׁאִינִי שְׁלֹו – שֶׁל
43 הֵיבֶם, אוֹ בְּסַנְדֵּל שֶׁל עֵץ, אוֹ שֶׁנֶּעַל הֵיבֶם סַנְדֵּל שֶׁל שְׁמוּאֵל בְּמִין
44 וְחֲלִיצָה, חֲלִיצָה בְּשִׁרָה הִיא. וְאִמְרִינָן מֵאֵן תָּנָא – וְשֶׁאֲלָנוּ מִיָּהוּ הַתָּנָא
45 שִׁנָּה מִשְׁנָה זוֹ שֶׁחֲלִיצָה כְּשִׁירָה בְּסַנְדֵּל שֶׁל עֵץ, וְאָמַר שְׁמוּאֵל, רַבִּי
46 מֵאִיר הָיָא שְׁסוּבֵר שְׁאָף מִנְעֵל שֶׁל עֵץ נַחֲשָׁב מִנְעֵל, דְּתֵּנִי – שְׁשִׁנִּי
47 בְּמִשְׁתַּנְתּוֹ, הַקִּיטַע יוֹצֵא בָּקָב שְׁלֹו, דַּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, רַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר,
48 הִרִי מוֹכַח שֶׁלְּבִסּוֹף קִיבֵּל שְׁמוּאֵל אֶת גִּירְסַת רַב.

49 וְאֵף רַב הוֹנָא דְּהָרַר בֵּית – חוֹר בּוֹ וְגֵרֶס כְּדַבְרֵי רַב. וּמִבְּאֵרַת הַגְּמָרָה

50 מֵנִיין לָנוּ שֶׁחוֹר בּוֹ: דְּתֵּנִי, סַנְדֵּל שֶׁל סִיידִין – מוֹכִיר סִיד, שֶׁהוּא שֶׁל
51 עֵץ, טָמֵא מִדֶּרֶךְ, שְׁאֵם נִעְלָו זֶב, נִטְמָא הַסַּנְדֵּל בְּטוֹמָא מִדְרַס, וְאִשָּׁה
52 חוֹלְצָה בּוֹ, וְיִזְאַן בּוֹ בְּשִׁפְתָּ, דַּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וְלֹא הוֹדוּ לוֹ
53 חֲכָמִים. (וְהִתְנִי) [וְהִתְנִי] – וְהִקְשׁוּ עַל כֵּךְ מִמָּה שֶׁשִּׁנִּינוּ בְּמִשְׁנָה
54 (עֲדִיּוֹת פ"ב מ"ח) שֶׁהוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים לְרַבִּי עֲקִיבָא עַל סַנְדֵּל שֶׁל סִיידִין
55 שֶׁהוּא טָמֵא מִדְרַס. וְאָמַר רַב הוֹנָא לְתַרְץ, מֵאֵן הוֹדוּ לוֹ – מִיָּהוּ הַתָּנָא
56 שֶׁהוֹדָה לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי מֵאִיר שְׁאֵמֵר בְּמִשְׁתַּנְתּוֹ 'הַקִּיטַע יוֹצֵא
57 בָּקָב שְׁלֹו', שְׁסוּבֵר שְׁאָף מִנְעֵל שֶׁל עֵץ נַחֲשָׁב מִנְעֵל, וּמֵאֵן לֹא הוֹדוּ לוֹ
58 – וּמִיָּהוּ הַתָּנָא שֶׁלֹא הוֹדָה לוֹ, רַבִּי יוֹסִי שְׁאוּסֵר לְקִיטַע לְצַתָּ בָּקָב
59 שֶׁל עֵץ, הִרִי שְׁאָף רַב הוֹנָא קִיבֵּל לְבִסּוֹף אֶת גִּירְסַת רַב.
60 הַגְּמָרָה מְבִיאָה תִּירוּץ נוֹסֵף עַל הַסְתִּירָה מִהַמִּשְׁנָה לְבִרְיִיתָא אִם הוֹדוּ
61 לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא: (אָמַר רַב יוֹסֵף) [רַב יוֹסֵף אָמַר], מֵאֵן לֹא הוֹדוּ לוֹ
62 – מִיָּהוּ הַתָּנָא שֶׁלֹא הוֹדָה לוֹ, רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי, דְּתֵּנִי, בְּנִוְרָת שֶׁל
63 קֶשׁ – הַעֲשׂוּיָה מִקֶּשׁ, וְשִׁפּוּפֶרֶת שֶׁל קֶנֶם – כְּלִי קֶטָן כְּעֵין סֵל הַעֲשׂוּי
64 מִקֶּנֶם, רַבִּי עֲקִיבָא טָמֵא, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי מְטַהֵר. וְטַעַם
65 מִחֲלוקָתָם הוּא, שֶׁרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נּוּרִי סָבַר שִׁכִּיּוֹן שְׁאִין רְגִילוֹת לַעֲשׂוֹת
66 כְּוונָת מִקֶּשׁ אֵלֹא מִקֶּנֶם אֵינָה חֲשׁוּבָה כְּלִי וְאֵינָה מִקְבֵּלָת טוֹמָא, וְאָף
67 מִנְעֵל כִּיּוֹן שְׁאִין רְגִילוֹת לַעֲשׂוֹתוֹ מֵעַץ אֵלֹא מֵעוֹר, אֵינוֹ נַחֲשָׁב מִנְעֵל,
68 וְאֵינוֹ מִקְבֵּל טוֹמָא.

69 הַגְּמָרָה מְקַשָּׁה לְדַעַת רַבִּי עֲקִיבָא: אָמַר מֵר – הוֹבָא לְעִיל בְּבִרְיִיתָא,
70 סַנְדֵּל שֶׁל סִיידִין טָמֵא מִדֶּרֶךְ. מִקְשָׁה הַגְּמָרָה: הָא לֹא לְהִלְוִיכָא
71 עֲבָרִי – הִרִי אֵין סַנְדֵּל זֶה עָשׂוּי לְהִלְוִיךְ, רַק לְשִׁמּוֹר מִנְעֵלָיו שֶׁלֹא
72 יִשְׂרָפוּ בְּסִיד, וְלִמָּה הוּא מִקְבֵּל טוֹמָא מִדְרַס. מִתְרַצָּת הַגְּמָרָה: אָמַר
73 רַב אֲחָא בְּרַב רַב עוֹלָא, טַעַם הַדְּבַר הוּא שֶׁכֵּן הַסִּיידִין מְטַיִל בּוֹ אַחֵר
74 גָּמַר עֲבֻדְתּוֹ עַד שֶׁמִּנְיַע לְבִיתוֹ, וְכִיּוֹן שֶׁכֵּךְ נַחֲשָׁב שֶׁנַּעֲשָׂה לְהִלְוִיךְ.
75 שִׁנִּינוּ בְּמִשְׁנָה: וְאִם יֵשׁ לוֹ – לְקַבֵּל בֵּית קִיבּוּל לְבִיתִּיתוֹ, טָמֵא.
76 הַגְּמָרָה דְּנָה אִיזָּה טוֹמָא מִקְבֵּל הֶקֶב: אָמַר אֲבִי, קָב זֶה טָמֵא
77 טוֹמָא מֵת וְאֵין טָמֵא מִדֶּרֶךְ, כְּלוּמֹר, שֶׁהוּא נַעֲשָׂה אִבֵּי הַטוֹמָא אִם
78 נִגַּע בּוֹ מֵת, אֲבָל אֵינוֹ מִקְבֵּל טוֹמָא מִדְרַס, כִּיּוֹן שֶׁלֹא נַעֲשָׂה בְּשִׁבִּיל
79 שִׁיטְמוֹךְ עָלָיו הַקִּיטַע. רָבָא אָמַר, אָף טָמֵא מִדֶּרֶךְ, כְּלוּמֹר, שֶׁהוּא
80 מִקְבֵּל אָף טוֹמָא מִדְרַס, מִפְּנֵי שֶׁלְּפַעֲמִים הַקִּיטַע נִסְמָךְ עָלָיו. וּמוֹכִיחַ
81 רַבָּא כְּדַבְרֵי, אָמַר רָבָא, מֵאֵן אֲמִינָא לֵה – מִנֵּיין אֵין לּוֹמֵד דִּין זֶה,
82 מִדְּתֵּנִי (בִּיצָה כ"ג), עֲגִלָּה שֶׁל קֶטָן שֶׁעוֹשִׂים לוֹ כְּדִי לְצַחֵק בָּהּ וְכִדִּי
83 לְטַלְטֵלוֹ עֲלֶיהָ, טָמֵא מִדֶּרֶךְ, כְּלוּמֹר, אִם הִקְטֵן הוּא זֶב, וְיִשֵּׁב בָּהּ,
84 נַעֲשִׂית הַעֲגִלָּה אִבֵּי הַטוֹמָא, מִפְּנֵי שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לְכַךְ שִׁישֵׁב עֲלֶיהָ
85 הִקְטֵן לְפַעֲמִים, הִרִי, שֶׁכֵּל שֶׁמִּשְׁמַשׁ לְפַעֲמִים לְמִדְרַס, נִטְמָא בְּמִדְרַס.
86 הַגְּמָרָה מְבִאֵרַת שְׁנֵיתָן לְדַחוֹת רֵאשִׁי: זֶה וְאֲבִי אָמַר – יֵשׁ לְאֲבִי
87 לְדַחוֹת רֵאשִׁי זוֹ וְלּוֹמֵר, הֵתָם – שֵׁם, הַעֲגִלָּה טָמָא מִדְרַס מִפְּנֵי דְסָמִיךְ
88 עֲלִיָּוִיהָ – שֶׁהִיא עוֹשִׂיָה אָף כְּדִי שִׁישֵׁעַן הִקְטֵן עֲלֶיהָ, אֲבָל הָבָא – כֵּאֵן,
89 בָּקָב הַקִּיטַע, לֹא סָמִיךְ עֲלִיָּוִיהָ – אֵין הֶקֶב עָשׂוּי כְּדִי שִׁישֵׁעַן עָלָיו
90 הַקִּיטַע.

91 רֵאשִׁית אֲבִי לְדַבְרֵי: אָמַר אֲבִי, מֵאֵן אֲמִינָא לֵה – מִנֵּיין אֵין לּוֹמֵד
92 דִּין זֶה, מִדְּתֵּנִי, מִקָּל שֶׁל זְקָנִים, שֶׁהֵם נַעֲזוּרִים בּוֹ בְּהִלְכָתָם, מְהוֹר
93 מְכֻלָּם, כְּלוּמֹר, אֵינוֹ מִקְבֵּל טוֹמָא כִּלְל, שְׁאִינוֹ מִקְבֵּל טוֹמָא מִדְרַס
94 מִשּׁוֹם שְׁאִינוֹ עָשׂוּי לְסִמְכָה, שֶׁהִרִי עַל רִגְלָיו הוּא מֵהַלֵּךְ, אָף עַל פִּי
95 שֶׁלְּפַעֲמִים הוּא סוּמָךְ עָלָיו, וְלֹא שֶׁאֵר טוֹמָא מִשּׁוֹם שֶׁהוּא 'פְּשׁוּטִי
96 כְּלִי עֵץ' שְׁאִינֶם מִקְבֵּלִים טוֹמָא, הִרִי, שֶׁדָּבַר שֶׁעִיקְרוֹ אֵינוֹ עָשׂוּי
97 לְמִדְרַס, אָף שֶׁסּוּמְכִים עָלָיו לְפַעֲמִים, אֵינוֹ טָמֵא מִדְרַס. שְׁאוּלָת
98 הַגְּמָרָה: וְרָבָא כִּיצַד מֵיִישֵׁב הוּא אֶת דַּבְרֵי הַבְּרִייתָא הַלָּלוּ. מְשִׁיבָה
99 הַגְּמָרָה: לְדַעַת רַבָּא שׁוֹנָה דִּין מִקָּל שֶׁל זְקָנִים מִקָּב הַקִּיטַע, דְּהֵתָם –
100 שֵׁם, בְּמִקָּל שֶׁל זְקָנִים, הִטַּעַם שְׁאִינוֹ טָמָא מִדְרַס, הוּא מִשּׁוֹם
101

אליו. אָמַר על כך רב נחמן בר יצחק, וְסִימָנִיךָ – הסימן שלך
 שתזכור אופן עשייתה, הוא הַתְּפִלִּין של יד, שיד ימינו קושרתם ליד
 שמאלו. מוסיפה הגמרא: וְהִילָּפֵא – אם מחליף וקושר רצועה של
 שמאל ביד ימין, סַבְנָתָא – סכנה היא, שגורם שיתגעגע יותר מדאי.
 הגמרא מביאה כמה דינים נוספים שאמר אבין בר הונא בשם רב
 חמא בר גוריא בענין רפואה בשבת: אָמַר אֲבִין בַּר הוֹנָא אָמַר רַב
 חָמָא בַּר גּוֹרִיָּא, סְחוּפִי בְּסָא אֲמִיבּוּרִי בְּשַׁבָּתָא – כפיית כוס שיש
 בו הבל [על ידי שעירו ממנו מים חמים] על הטבור למי שחש במעיו,
 בשבת, שְׁפִיר דָּמִי – מותרת.
 ואָמַר אֲבִין בַּר הוֹנָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוֹרִיָּא, מוֹתֵר לְסוּף בְּשִׁמְן
 וְלִמְלַח בְּשַׁבָּת את כפות ידיו ורגליו של מי שהשתכר, כדי להפיג
 שכרותו, וְכִי הָא – [כמו] דָּרַב הוֹנָא כשהיה בא מְכִי – [מבית] רַב
 שהיה רבו, וְרַב כשהיה בא מְכִי רַבִּי חִיָּא רבו, וְרַבִּי חִיָּא כשהיה
 בא מְכִי רַבִּי רבו, כִּי הוּוּ מִיִּכְסָּמִי – כשהיו שיכורים, מִיִּיתִי מִשְׁחָא
 וּמִיִּלְחָא – היו מביאים שמן ומלח, וְשִׁיפִי לְחוֹ לְגוּיִיתָא דִּירֵיָּהּ
 וְגוּיִיתָא דְכָרְעִיָּהּ – ומשפשפים להם את תוכי ידיהם ואת תוכי
 רגליהם, כלומר את כפות ידיהם ורגליהם, להפיג שכרותם, וְאָמַר־
 והיו אומרים כִּי הִיבִי דְצִיל הָא מִשְׁחָא – כשם ששמן זה הולך
 ונעשה צלול מחום הבשר, לִיצִיל חֲמִירָה דְפִלְגָּא בַּר פִּלְגִּיתָא – כך
 יהא צלול יינו של פלוני בן פלונית. וְאִי לָא – ואם אין לו דברים אלו,
 יא שעשו לו כך ולא הועיל, מִיִּיתִי שִׁיעָא דְדָנָא – יביא מגופה
 [–כיסוי] של חבית, וְשָׂרִי לִיה בְּמִיָּא – וישרה אותה במים, וְאָמַר, כִּי
 הִיבִי דְלִיצִיל הָאִי שִׁיעָא – כשם שמגופה זו נעשית צלולה מחמת
 המים שהיא שורה בתוכם, לִיצִיל חֲמִירָה דְפִלְגָּא בַּר פִּלְגִּיתָא – כך
 יהא צלול יינו של פלוני בן פלונית.
 ואָמַר אֲבִין בַּר הוֹנָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוֹרִיָּא, מוֹתֵר לְחֻנֵּק בְּשַׁבָּת
 – מי שנתפרקה חוליה ממפרקת צוארו ונפלה בגרונו, מותר אף
 בשבת לתלותו בראשו שיתפשט צוארו ויתרפא.
 ואָמַר אֲבִין בַּר הוֹנָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוֹרִיָּא, לְפוּפִי יְנוּקָא
 – לכוך בגדים בשבת סביב תינוק שנולד ולקושרם בחגורה
 רחבה, כדי לסדר פרוקי אבריו, שְׁפִיר דָּמִי – מותר.
 הגמרא מביאה מחלוקת האם גם הדין האחרון שמותר לכוך בגדים
 סביב תינוק בשבת, אמרו אבין בר הונא בשם רב חמא בר גוריא, או
 לא: רַב פִּפְא מְתֵנִי בְּנִים – היה שונה בשם אבין בר הונא שתי
 שמועות בענין בנים קטנים, רַב זְבִיד, מְתֵנִי בֶן – היה שונה שמועה
 אחת בענין בן קטן בשמו. מבארת הגמרא: רַב פִּפְא מְתֵנִי בְּנִים,
 פירושו, וְתַרְוִיָּהּ מְתֵנִי לְחוֹ – ואת שתי השמועות היה שונה בְּשִׁמְן
 של אֲבִין בַּר הוֹנָא, וְחוֹ הַחֲלֻכּוֹת שְׁנֵאמְרוּ לְעִיל, הראשונה היא מה
 ששנינו שכן קטן המתגעגע לאביו קושר לו רצועה ממנעל ימינו על
 יד שמאלו של הבן, והשניה היא הדין האחרון שמותר לכוך בגדים
 סביב תינוק בשבת. וְרַב זְבִיד מְתֵנִי בֶן, פירושו, שרק מְתֵנִיָּא – את
 השמועה הראשונה לגבי בן קטן המתגעגע לאביו מְתֵנִי – היה שונה
 בְּשִׁמְן של אֲבִין בַּר הוֹנָא, וְהָאִי – ואילו את שמועה זו האחרונה
 בענין כריכת בגדים סביב תינוק בשבת, מְתֵנִי לָהּ – היה שונה בְּשִׁמְן
 של רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה, דְאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה, לְפוּפִי יְנוּקָא
 בְּשַׁבָּתָא – כריכת בגדים סביב תינוק בשבת שְׁפִיר דָּמִי – מותרת.
 הגמרא חוזרת לרפואה מקשרים ומבארת כיצד מתרפאים בלחשים
 וקשרים: אָמַר אֲבִין, אָמְרָה לִי אִם, כָּל מְנִינִי – כל הלחשים
 שעושים לרפואה, יש לאומרם בְּשִׁמְאָא דְאִימָא – בשם האם, יש
 להזכיר את המתרפא בלחש עם שם אמו 'פלוני בן פלונית', וְכָל
 קְמָרִי – כל הקשרים שעושים לרפואה, יש לקושרם בְּשִׁמְאָא לָא – על
 יד שמאלו. ואָמַר אֲבִין, אָמְרָה לִי אִם, כָּל מְנִינִי – כל הלחשים
 לרפואה דְמִפְרָשִׁי – שנתפרש בהם מנין כמה פעמים יאמרו את
 הלחש כדי שיעיל, בְּדַמְפָּרְשִׁי – כופלים אותם כפי המנין המפורש
 בהם, וְדָלָא מְפָרְשִׁי – ואילו שלא נתפרש בהם מנין, יש לומר כל לחש
 אֲרַבְעִין וְחָד וְיָמֵי – ארבעים ואחת פעמים.
 הגמרא חוזרת לענין יציאה עם דברים המועילים לרפואה בשבת,

דְלִתְרוּצִי סוּגִיָּא עֲבִידָא – שהוא עשוי לתקן את פסיעותיו ולזקוף את
 קומתו, ולא כדי להשעין עליו את כל גופו, אבל חָמָא – כאן, בקב
 הקיטע, לְסִמּוּף עִילּוּיָהּ הוּא דְעֲבִידָא – הוא עשוי כדי שיסמוך עליו
 הקיטע לפעמים את כל גופו, וְסִמּוּף עִלּוּיָהּ – ואכן פעמים שהוא נסמך
 עליו, לכן הוא מקבל טומאת מדרס.
 שנינו במשנה: כסא וסמוכות שלו מְמָאִין מְדָרְסִי, וְאִין יוֹצֵאִין בָּהֶן
 בְּשַׁבָּת, וְאִין נִכְנְסִין בָּהֶן לְעֹזְרָה, משום שאסור להכנס במנעל
 לעזרה. הגמרא דנה בגירסת המשנה: תְּנִי תְּנָא קְמִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן –
 שנה אחד החכמים לפני רבי יוחנן, כסא וסמוכות נִכְנְסִין בָּהֶן לְעֹזְרָה.
 אָמַר לִיה רבי יוחנן לאותו חכם, אִנִּי שוֹנָה שֹׁאֵשָׁה חוֹלְצָת בּוֹ
 [–בסמוכות], ומוכח שנחשב נעל, וְאִתָּא אָמַרְתָּ – ואתה שונה במשנה
 שִׁנְכְּסִין בָּהֶם לעזרה, תְּנִי – אלא יש לך לשנות, אִין נִכְנְסִין בָּהֶן
 לְעֹזְרָה.
 שנינו במשנה: לוקְמָמִין מְהוֹרָה. הגמרא מביאה שלש שיטות מהו
 לוקממין. שואלת הגמרא: מָאִי לוקְמָמִין. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי
 אֲבָהוּ, חָמָא דְאֲבָבָא – דמות חמור הנישא על הכתפיים שעושים
 הליצנים. רַבָּא בַּר פִּפְא אָמַר, קְשִׁירִי – כלונסאות גבוהים שמהדק
 לרגליו ומהלך בהם במקום טיט. רַבָּא בַּר רַב הוֹנָא אָמַר, פְּרָמִי –
 צורת פרוצוף שנותנים על הפנים להבעית את הקטנים.
 משנה
 הַבְּנִים יוֹצֵאִין בְּקִשְׂרִים – מותר לבנים קטנים לצאת לרשות הרבים
 בשבת עם קשרים התלויים בצוארם. וְכִנִּי מְלָכִים בְּזוּגִין – פעמונים
 של זהב לנוי, וְכָל אָדָם מוֹתֵר לְצֵאתָא בָּהֶם, אֱלָא שְׂדֵבְרִי חֲכָמִים
 בְּהוּזָה – באופן הרגיל, שבני מלכים אביהם היה רגיל לעשות להם
 תכשיטים כאלו.
 גמרא
 מבארת הגמרא את הדין הראשון במשנה שהבנים יוצאים בקשרים:
 מָאִי – מה הם הַקִּשְׂרִים שבהם דיברה המשנה. אָמַר אָדָא מְרִי, אָמַר
 רַב נַחְמָן בַּר בְּרִיָּה, אָמַר רַב אֲשִׁי בַּר אֲבִין, אָמַר רַב יְהוֹדָה, קְשִׁירִי
 פּוֹאָה – קשרים שהיו עושים מעשב ששמו פואה, ותולים בצואר
 לרפואה.
 הגמרא מבארת כמה קשרים היו צריכים כדי להתרפאות: אָמַר אֲבִין,
 אָמְרָה לִי אִם, תִּלְתָּא – שלשה קשרים מוֹקְמִי – מעמידים המחלה
 שלא תגדל, חֲמִשָּׁה קשרים מְסוּ – מרפאים אותו, שִׁבְעָה קשרים
 אֲפִילוּ לְבִשְׁפִים מְעָלִי – מועילים שלא יזיקו לו.
 הגמרא מבארת באיזה אופן מרפאים קשרים אלו: אָמַר רַב אֲחָא בַּר
 יַעֲקֹב, וְהוּא – קשר זה מועיל דווקא באופן דָּלָא חִי לִיה שִׁמְשָׁא
 וְסִיָּרָא – שלא נראו לחולה השמש והירח, וְלֹא חִיָּי מִיָּרָא –
 והחולה לא ראה גשם, וְלֹא שְׁמִיעַ לִיה קוֹל בְּרוּלָא – ולא שמע קול
 ברול, וְקָל תַּרְנֻלָּתָא – וקול תרנגולת, וְקָל נִינְדִי – וקול פסיעות.
 אָמַר על כך רַב נַחְמָן בַּר יַצְחָק, אם אבן צריך כל תנאים אלו, נָפַל
 פּוֹתָא בְּבִירָא – נפלה רפואת הפואה בבור, כלומר לא תועיל לשום
 חולה, שהרי אין אדם נזהר בכל אלו.
 מקשה הגמרא על רב יהודה שביאר שקשרים אלו הם לרפואת חולי:
 אם כן, מָאִי אִירִיָּא – מדוע נקט התנא דווקא בְּנִים, הרי אֲפִילוּ בְּנֵת
 נָמִי – גם צריכות קשרים אלו לרפואה, ועוד, מָאִי אִירִיָּא קְטִינִים –
 מדוע נקט התנא 'בנים' שמשמע שעוסק דווקא בקטנים, הרי אֲפִילוּ
 גְדוּלִים נָמִי זקוקים לרפואה זו. לכן חוזרת בה הגמרא מפירוש זה:
 אֱלָא מָאִי קְשִׁרִים שאמרה המשנה, כוונתה כִּי הָא – [כמו] דְאָמַר
 אֲבִין בַּר הוֹנָא אָמַר רַב חָמָא בַּר גּוֹרִיָּא, בֶּן שִׁישׁ לוֹ יַעֲנֻעִין עַל
 אֲבִיו ואינו יכול להיפרד ממנו, נִמְלֵל הָאֵב רְצוּעָה מְמַנְעַל שֶׁל יָמִין
 שלו, וְקוֹשֵׁר לוֹ – לכן בְּשִׁמְאָא לָא – בידו השמאלית, ועל ידי סגולה זו
 סרים הנעגעים מעליו. ורפואה זו שייכת רק בבנים קטנים
 המתגעגעים לאביהם, ולא בגדולים, וכן אינה שייכת בבנות קטנות
 נקבות, כיון שאין האב מחבבן בתחילתן כל כך עד שיהיו מתגעגעות

ומביאה ברייתא בענין זה: תנו רבנן בברייתא, יוצאין פאבן תקומה
בשבת – מותר לאשה לצאת לרשות הרבים בשבת עם אבן שאינה
נשברת, שנושאות אותה נשים מעוברות כסגולה שלא יפילו עוברן.
ומשום – בשם רבי מאיר אמר, מותרת לצאת אף במשקל – בדבר
שמשקלו כמשקל אבן תקומה, שאף הוא מועיל לסגולה שלא תפיל
עוברא. מוסיפה הברייתא: ולא התירו זאת רק באופן שהפילה כבר
את עוברא בעבר, ועלולה להפיל שוב, אלא אף אם לא הפילה אלא
חוששת שמא תפיל. וכן לא התירו רק באופן שידוע לה כבר
שעיברה – שהיא מעוברת, אלא אף אם רק חוששת שמא תתעבר
ותפיל.

הגמרא מביאה תנאי בהיתר זה: אמר רב ימר בר שלמיא משמיה
דאבוי, ומה ששינוי שאף דבר הנשקל כנגד אבן תקומה מועיל, הוא
דוקא דאיביון ואיתקל – באופן שנמצא הדבר שזה מאליו למשקל
האבן, ולא שחיסרו ממנו או הוסיפו עליו לכוונו למשקלה וּבאופן זה
אסור לצאת עמה בשבת.

הגמרא מביאה ספק בתנאי זה: בעי – נסתפק אבוי, משקל דמשקל
– אם שקלו דבר כנגד משקל האבן וּלֹא כנגד האבן עצמו, מאי –
מה הדין בו, האם גם הוא מועיל כמשקל הראשון ומותר לצאת בו
בשבת, או לא. מסיקה הגמרא: תיקו – תעמוד שאלה זו בספק, שלא
נפשטה.

הגמרא מביאה מיני רפואות נוספות על ידי לחשים: ואמר אבוי,
אמרה לי אם, לאשתא בת יומא – לשחפת שאוחזת את האדם כל
יום, יעשה רפואה זו, לישקול וזווא חיוורא – יטול זו חדש של כסף
צרוף, וליזיל למלחתא – וילך למקום יצור המלח, וליתקול מתקליה
מליחא – וישקול מלח כנגד משקל הזוז, ולצייריה בחללא דבי צוואר
– ויצררו ויניחו בחלל בית הצוואר, דהיינו מתחת לגרונו כנגד פתחי
חלוקי מלמעלה, כשהוא כרוך בנדרא ברקא – חוט של שער עגול
כצורת ניר. ואי לא – ואם אין לו דברים אלו, או שעשה כך ולא

הועיל, ליתוב אפרשת דרכים – ישב במקום ששני דרכים [או יותר]
פורשים לכאן ולכאן, וכי הוי שומשמןא גמלא – כשיראה נמלה
גדולה דדרי מידי – הנושאת איה דבר, לישקליה ולישדייה
בגובהא דנהשא – יטלנה ויטילנה לתוך קנה חלול של נחושת,
וליסתמיא פאבארא – ויסתום פיו בעופרת, וליחתמי בשיתין גושפנקי
– ויחתמנו בשישים חותמות, ולברזוליה – ויענענו, ולידריה –
וישאנו, ולימא ליה – ויאמר לנמלה, מעונך עלי – משאך עלי,
כלומר מה שהיית נושאת אשאנו אני, ומעונאי עלך – ומשאי עליך,
כלומר החולי שאני נושא תשאי את.

מביאה הגמרא קושיא על לשון זה: אמר רב אחא בריה – בנו
דרב הונא לרב אשי, ודילמא איניש אשכחיה ואיפסק ביה – והרי
יתכן שאדם אחר כבר מצא נמלה זו, והפסיק על ידה חולי כזה כשנתן
חוליו על הנמלה, וכשאדם זה יאמר 'משאך עלי', הרי הוא מקבל
עליו את החולי שהיה לחבירו. מתקנת הגמרא את הלשון: אלא
לימא ליה – יאמר לנמלה, מעונאי ומעונך עלך – משאי ומשאך
עליך, כלומר בין החולי שאני נושא ובין המשא שעליך, תשאי את.

ממשיכה הגמרא לבאר הרפואה לחולי זה: ואי לא הועיל, או אינו
יכול לעשות כך, לישקול פוזא חדתא – יטול כלי חרס קטן חדש,
וּלְיִזִיל לנהרא – וילך לנהר, ולימא ליה – ויאמר לו, נהרא נהרא –
נהר, נהר, אוּזַן פוזא דמיא לאורחא דאיכלע לי – הלויני קיתון
מים לאורח שנודמן לי, וליחדר שב זמני על רישיה – ויקיפנו שבעה
פעמים סביבות ראשו, ולישדיין לאחוריה – יזרקוהו לאחוריו לנהר,
וּלְיִמָא ליה – ויאמר לנהר, נהרא נהרא – נהר, נהר, שקול מיא
דיחבת לי – טול את המים שנתת לי, דאורחא דאיכלע לי ביומיה
אתא וביומיה אזל – שהאורח שנודמן לי ביומו בא וביומו הלך,
כלומר הלך באותו יום שבא.

הגמרא מביאה רפואה למין אחר של חולי השחפת: אמר רב הונא,